

»Лекционен курс »Интелигентни системи

Проблеми с
ограничения >

Увод

- » Факторизирано представяне на състоянията
- » Всяко състояние
  - > Множество от променливи
  - > Всяка променлива има някаква стойност
- » Един проблем е решен, когато всяка променлива има една стойност, която удовлетворява някакви ограничения
  - > Нарича се проблем, удовлетворяващ ограничения (Constraint Satisfaction Problem, CSP)
- » Алгоритмите за търсене на CSP се възползват от структурата на състоянията и използват общи, а не специфични за домейна евристики, за да позволят решаването на сложни проблеми

Дефиниция

» Проблем с ограничения (Constraint Satisfaction Problem, CSP) се състои от следните три компонента:

- > $X = \{X_1, \dots, X_n\}$ – множество на променливи
- > $D = \{D_1, \dots, D_n\}$ – множество домейни, за всяка променлива
  - + Всеки домейн D_i се състои от едно множество от разрешени стойности $\{v_1, \dots, v_k\}$ за променливата X_i
- > C - множество ограничения, които специфицират разрешените комбинации от стойности

Ограничения

- » Всяко ограничение C_i се състои от двойката (`scope`, `rel`), където:
  - > `scope` - вектор от променливи, които участват в ограничението
  - > `rel` – релация, която дефинира стойностите, които могат да заемат тези променливи
- » Релацията може да бъде представена по два начина
  - Като явен списък от стойности, които удовлетворяват ограничението
  - Като абстрактна релация, поддържаща два оператора:
    - > Тест – дали един вектор е член на релацията
    - > Изброяване – членовете на релацията

Пример

Как може да се представи?

» Пример:

- > Ако X_1 и X_2 имат един и същ домейн $\{A, B\}$, тогава ограничението, че двете променливи трябва да имат различни стойности ...

Пример

Как може да се представи?

» Пример:

- > Ако X_1 и X_2 имат един и същ домейн $\{A, B\}$, тогава ограничението, че двете променливи трябва да имат различни стойности ...

$\langle (X_1, X_2), [(A, B), (B, A)] \rangle$

явно

$\langle (X_1, X_2), X_1 \neq X_2 \rangle$

неявно

Решаване на проблеми с ограничения

- » За решаване на CSP трябва да дефинираме
  - > Пространство на състояния
  - > Представяне на решението
- » Всяко състояние в CSP е дефинирано чрез едно присвояване на стойности на някои или всички променливи, т.е. $\{X_i = v_i, X_j = v_j, \dots\}$
- » Дефиниции:
  - > **Консистентно** (легално) присвояване – всяко присвояване, което не нарушава някое ограничение
  - > **Пълно** присвояване – всяка променлива има присвояване
  - > **Частично** присвояване – само някои променливи имат присвояване
  - > **Решение** на един CSP - ?

Консистентно
пълно присвояване

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как като CSP?

Как можем да визуализираме един CSP (като абстрактна структура)?

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как като CSP?

Множество променливи:

$X = \{ WA, NT, Q, NSW, V, SA, T \}$

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как като CSP?

Множество променливи:

$X = \{ WA, NT, Q, NSW, V, SA, T \}$

Домейн за всяка променлива:

$D_i = \{ \text{red}, \text{green}, \text{blue} \}$

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как като CSP?

Множество променливи:

$X = \{ WA, NT, Q, NSW, V, SA, T \}$

Домейн за всяка променлива:

$D_i = \{ \text{red}, \text{green}, \text{blue} \}$

Ограничения (9):

$C = \{ SA \neq WA, SA \neq NT, SA \neq Q, SA \neq NSW, SA \neq V, WA \neq NT, NT \neq Q, Q \neq NSW, NSW \neq V \}$

SA $\neq$ WA е съкращение на $\langle (SA, WA), SA \neq WA \rangle$, където SA $\neq$ WA може да бъде пълно изброено като { (red, green), (red, blue), (green, red), (green, blue), (blue, red), (blue, green) }

Съществуват повече възможни решения на този проблем, като напр.

$\{ WA = \text{red}, NT = \text{green}, Q = \text{red}, NSW = \text{green}, V = \text{red}, SA = \text{blue}, T = \text{red} \}$

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как можем да визуализираме един CSP (като абстрактна структура)?

Пример за CSP: оцветяване на карти

Как можем да визуализираме един CSP (като абстрактна структура)?

Целесъобразно CSPs да бъдат визуализирани като графи на ограничения:

- **Възли** – кореспондират с променливите на проблема
- **Ребра** – свързват две променливи, участващи в едно ограничение

Оценка на CSP

» Защо формулираме някои проблеми като CSP?

- > CSPs са естествено представяне на широк клас проблеми
- > Ако имаме система за решаване CSP, често е по-лесно да решим един проблем, използвайки я, вместо да търсим решение с друг метод за търсене

Оценка на CSP

- » CSP машините могат да бъдат **по-бързи** от тези, използващи търсене в класически ПС
  - > Понеже CSP машините могат по-бързо да елиминират големи области
  - > Напр., щом сме избрали { SA= blue } в проблема Австралия, можем да заключим, че нито една от петте съседни променливи може да бъде „синя“
- » Без предимството на разпространяване на ограниченията един метод за търсене би трябвало да разгледа **$3^5 = 243$** присвоявания за 5 съседни променливи
  - > С разпространяване на ограниченията никога няма да разглеждаме „blue“ като стойност, така че имаме за разглеждане само **$2^5 = 32$** присвоявания, т.е. **87%** редуциране

Сравнителна Оценка CSP & ПС

» В класическите ПС

- > Обикновено **систематично** проверяваме дали достигнатите състояния са целеви

» В CSPs

- > След като установим, че едно **частично присвояване** не е решение, можем незабавно да изоставим по-нататъшна детайлизация на присвояването
- > Освен това, можем да видим защо присвояването не е решение
- > Виждаме, които променливи нарушават едно ограничение
- > Така можем да фокусираме вниманието си върху значимите променливи

» Като резултат, много проблеми, неподатливи за решаване в класическите ПС проблеми, могат бързо да бъдат решени, когато са формулирани като CSP

Видове CSPs

- » За представяне на CSPs е съществено да се изследват различните видове домейни и ограничения
- » Видове домейни
  - > Дискретни, крайни домейни
  - > Дискретни, безкрайни домейни
  - > Непрекъснати домейни
- » Видове ограничения
  - > Унарни ограничения
  - > Бинарни ограничения
  - > N-арни ограничения
  - > Глобални ограничения

Дискретни, крайни домейни

- » Най-простият вид CSP
- » Включва променливи, които имат дискретни, крайни домейни
- » Примери:
  - > Оцветяване на карти
  - > 8-те царици
    - + $Q_1, \dots, Q_8$ - позиции на всяка от цариците в колоните $1, \dots, 8$
    - + Всяка променлива има домейн $D_i = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$

Дискретни, безкрайни домейни

- » Един **дискретен домейн** може да бъде **безкраен**
- » Примери:
  - > Множеството на целите числа или на символните низове
  - > Ако не дадем краен срок за планиране на задачи, може да съществува безкрайно множество от стартови времена за всяка променлива
- » При безкрайните домейни не е възможно описания на ограниченията чрез изброяване на всички възможни комбинации от стойности
  - > Вместо това, трябва да се използва език за задаване на ограничения
  - > Напр., $T_1 + d_1 \leq T_2$ (вместо изброяване на възможните двойки)
- » Специални алгоритми за линейни и нелинейни ограничения и целочислени променливи

Непрекъснати домейни

- » CSPs с непрекъснати домейни са типични за **реалните числа** и обикновено се изучават в областта на изследване на операциите
- » Най-добре позната категория на непрекъснати CSPs – линейното програмиране
  - > Могат да бъдат решавани във време, полиномно на броя на броя на променливите
- » Освен тях
  - > Квадратично програмиране
  - > Конично програмиране от втори ред

Унарни ограничения

- » Най-простият вид ограничения
- » Ограничават стойността на една отделна променлива
- » Напр., оцветяване на карти
  - > Ако искаме да представим, че южно-австралийците не искат да толерират зеления цвят, можем да използваме унарното ограничение $\langle SA, SA \neq \text{green} \rangle$

Бинарни ограничения

- » Едно бинарно ограничение свързва две променливи
  - > Напр., $SA \neq NSW$
- » Един бинарен CSP е само с бинарни ограничения
  - > Обикновено се представя като граф на ограничения (примера)
- » Можем да представяме също ограничения от по-висок ред (n-арни ограничения)
  - > Напр., твърдението, че стойността на Y е между X и Z , с троичното ограничение $Between(X, Y, Z)$.

Глобални ограничения

- » Едно ограничение, включващо произволен брой променливи се нарича глобално ограничение
  - > Не е необходимо да включва всичките променливи на един проблем
- » Едно от най-разпространените глобални ограничения е **Alldiff**
  - > Всичките променливи, включени в ограничението, трябва да имат различни стойности
  - > Напр., играта „Судоку“
    - + Всичките променливи в един ред, колона и каре трябва да удовлетворяват Alldiff ограничението

Пример: Кристо-аритметична задача

Глобални ограничения

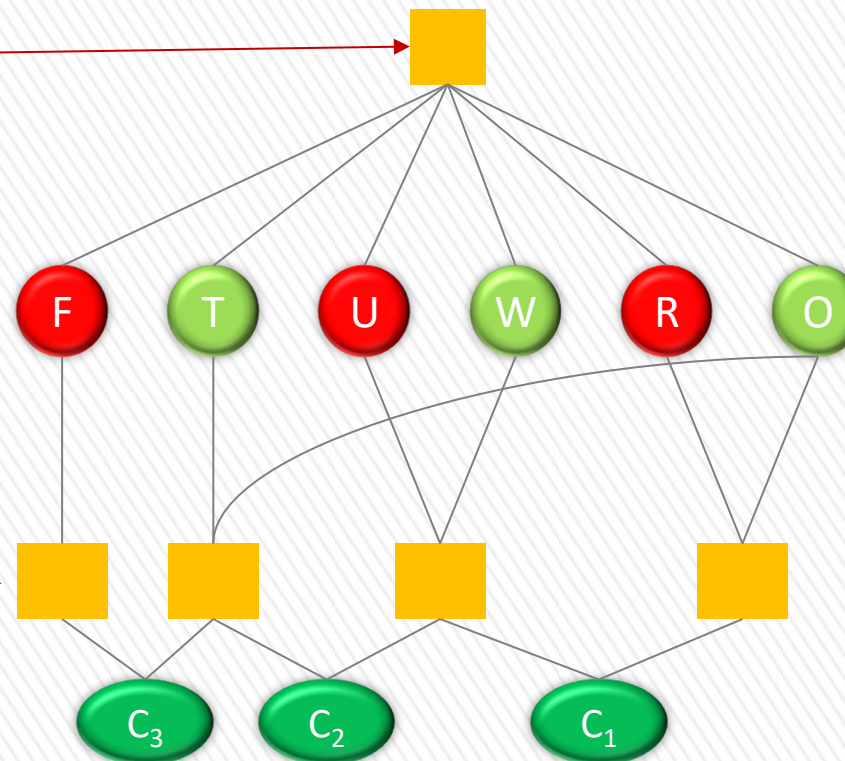
Alldiff (F, T, U, W, R, O)

$$\begin{array}{r} \text{ T W O} \\ + \text{ T W O} \\ \hline \text{ F O U R} \end{array}$$

Допълнителни ограничения

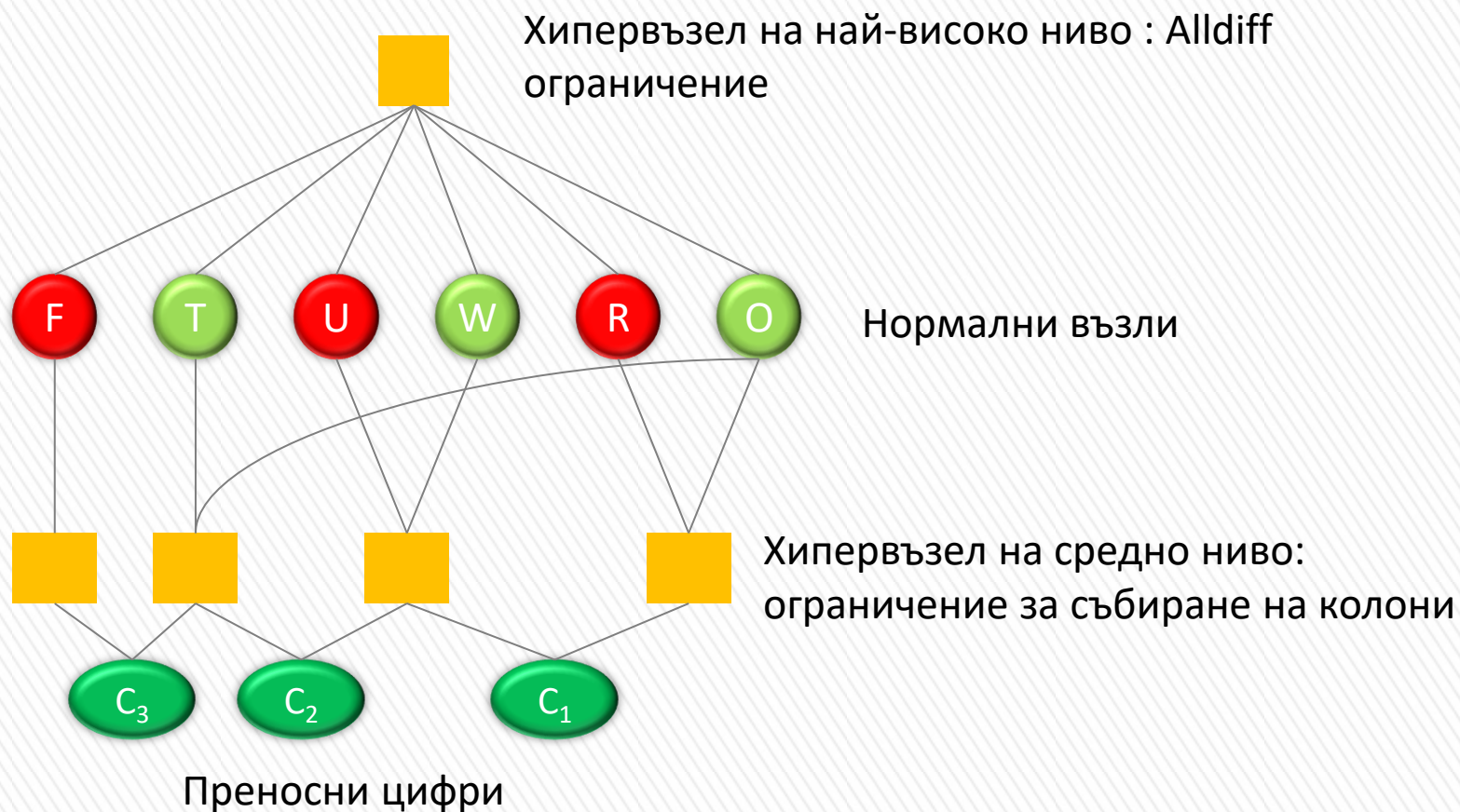
$$\begin{aligned} O + O &= R + 10 \cdot C_{10} \\ C_{10} + W + W &= U + 10 \cdot C_{100} \\ C_{100} + T + T &= O + 10 \cdot C_{1000} \\ C_{1000} &= F \end{aligned}$$

Граф

C_{10} , C_{100} , C_{1000} помощни променливи представляващи цифрите на преноса в десетичната, стотната и хилядната позиции

Пример: Кристо-аритметична задача

Правене заключения в CSP

» В обикновените ПС:

- > Един алгоритъм може да прави само едно нещо - **търсене**

» В CSPs съществува избор

- > Един алгоритъм може да

- + **Търси** – избира ново присвояване на променлива от няколко възможности или
- + Прави специфичен вид извод, нарече **разпространение на ограничениято** – използва ограниченията за редуциране броя на допустимите стойности на една променлива, което от своя страна може да редуцира допустимите стойности за друга променлива и т.н.

» Разпространяване на ограниченията може да бъде **комбинирано** с търсене или може да се извърши като **предварителна стъпка**, преди да започне търсенето

Правене заключения в CSP

- » Понякога този препроцесинг може да реши цялостния проблем, така че да не е необходимо последващо търсене
- » Основна идея
  - > Локална консистентност
- » Ако разглеждаме всяко променлива като възел от един граф и всяко бинарно ограничение като едно ребро
  - > Тогава процесът за прилагане на локална консистентност във всяка част на графа причинява това, че **неконсистентните** стойности се **елиминират** навсякъде в графа
- » Съществуват различни типове локална консистентност

Локална консистентност

» Съществуват различни типове локална
консистентност:

- > Консистентност на възли (КВ)
- > Консистентност на ребра (КР)
- > Консистентност на пътища (КП)
- > к-Консистентност

Консистентни възли

- » Една отделна променлива (кореспондира с възел в CSP) е **консистентен възел**, ако всички стойности в нейния домейн удовлетворяват **унарните ограничения** за променливата
- » За примера: жителите на South Australian (SA) не обичат зелен цвят
  - > Първоначално променливата SA има {red, green, blue}
  - > Можем да направим възела консистентен чрез елиминиране на green, оставяйки SA с редуциран домейн {red, blue}
- » Един граф е с консистентни възли ако всеки възел (променлива) на графа е консистентен
- » Принципно, винаги е възможно да се елиминират всички унарни ограничения в един CSP чрез прилагане на **консистентност** на възли

Консистентни ребра

- » Една променлива в един CSP е **консистентна към ребра**, ако всяка стойност от нейния домейн удовлетворява **бинарните ограничения** на променливата
- » Формално, X_i е консистентна към ребра по отношение на друга променлива X_j
  - > Ако за всяка стойност в домейна D_i съществува някаква стойност в домейна D_j , която удовлетворява бинарното ограничение върху реброто (X_i, X_j)
- » Един граф е **консистентен към ребра**, ако всеки възел (променлива) е консистентен към ребра по отношение на всяка от останалите променливи

Пример 1

$D_X = \{ \text{множество на цифрите} \}$

$D_Y = \{ \text{множество на цифрите} \}$

Ограничение: $Y = X^2$

Как явно представяне на ограничението?

Как $X \rightarrow Y$ спрямо Y ?

Как $Y \rightarrow X$ спрямо X ?

Пример 1

$D_X = \{ \text{множество на цифрите} \}$

$D_Y = \{ \text{множество на цифрите} \}$

Ограничение: $Y = X^2$

Как явно представяне на ограничението?

$((X, Y), \{(0, 0), (1, 1), (2, 4), (3, 9)\})$

Как ХКР спрямо Y?

Редукция: $D_X = \{ 0, 1, 2, 3 \}$

Как YКР спрямо X?

Редукция: $D_Y = \{ 0, 1, 4, 9 \}$

Пример 2

- » За картата на Австралия
  - > Консистентността към ребра **не може да помогне** за решаване на проблема
- » Да разгледаме следното ограничение за (SA, WA): {(red, green) , (red, blue), (green, red), (green, blue), (blue, red), (blue, green)}
- > Без значение каква стойност избираме за SA (или за WA), съществува валидна стойност за другата променлива
  - > Така, прилагането на консистентност към ребра **няма ефект** върху домейните на всяка от променливите
- » Също е възможно всички n-арни ограничения могат да бъдат трансформирани в бинарни
  - > Поради това, обикновено CSP машините работят само с бинарни ограничения

Методи

- » АС-3 алгоритъм
- » Търсене с възврат
- » Локално търсене

AC-3 алгоритъм: псевдокод

function AC-3(*csp*) **return** false ако е намерена неконсистентност, true – в противен случай

inputs: *csp*, бинарен CSP с компоненти (X , D , C)

local variables: *queue*, опашка от ребра, в началото всички ребра в *csp*

while *queue* is not empty **do**

$(X_i, X_j) \leftarrow \text{REMOVE-FIRST}(\text{queue})$

if REVISE(*csp*, X_i , X_j) **then**

if size of $D_i = 0$ **then return** false

for each X_k **in** $X_i.\text{NEIGHBORS} - \{X_j\}$ **do**

            add (X_k, X_j) to *queue*

return true

function REVISE(*csp*, X_i , X_j) **return** true ако и само ако ревизираме домейна на X_i

revised $\leftarrow$ false

for each x **in** D_i **do**

if no value y **in** D_j allows (x, y) to satisfy the constraint between X_i and X_j **then**

            delete x from D_i

revised $\leftarrow$ true

return *revised*

AC-3 алгоритъм

- » Най-известният алгоритъм за консистентност на ребра е **AC-3**
  - > За да направи всяка променлива консистентна към ребра, алгоритъмът поддържа една опашка на ребрата, които ще бъдат разглеждани
    - + В действителност, редът на разглеждането не е съществен, така че структурата реално е множество
  - > В началото, опашката съдържа всички ребра на един CSP
  - > AC-3 взема произволно ребро (X_i, X_j) от опашката и прави X_i консистентен към ребра по отношение на X_j
    - + Ако това остави D_i непроменен, алгоритъмът отива към следващото ребро
    - + Ако това промени D_i (прави домейна по-малък), тогава добавяме към опашката всички възли (X_k, X_i) , където X_k е съсед на X_i

АС-3 алгоритъм

- + Това трябва да се направи, понеже промяната в D_i може да направи възможни последващи редукции в домейните D_k
  - Дори преди това да сме разглеждали X_k
- > Ако D_i е редуциран до празно множество, тогава алгоритъмът разбира, че целият CSP няма консистентно решение и връща незабавно грешка
- > В противен случай, продължаваме с проверката, опитвайки се да задраскаме стойности домейните на променливите, докато опашката стане празна
  - + В тази точка, получаваме един CSP, който е еквивалентен на оригиналния CSP
  - + Двата има едни и същи решения, но консистентният към ребра в повечето случаи ще търси по-бързо
    - Понеже променливите му имат по-малки домейни

Оценка на AC-3

» Комплексността на AC-3 може да бъде оценена както следва

- > Предполагаме един CSP с n променливи, всяка с кардиналност на домейна максимално d и с c бинарни ограничения
- > Всяко ребро (X_k, X_i) може да бъде включено в опашката само d пъти, понеже X_i има максимално d стойности за изтриване
- > Проверката за консистентност на ребро може да бъде направена $O(d^2)$ пъти, така че получаваме $O(cd^3)$ като най-лошо общо време

Разширение

- » Възможно е понятието за консистентност на ребра да бъде разширено за **n-арни** ограничения
  - > Нарича се **генерализирана консистентност на ребра** (или консистентност на супер ребра)
- » Една променлива X_i е генерализирана консистентност на възли по отношение на едно **n-арно** ограничение, ако за всяка стойност **v** в домейна на X_i съществува един вектор от стойности, който е член на ограничението, получава всички стойности от домейните на кореспондиращите променливи и X_i му компонент е равен на **v**

Пример

- » Напр., всички променливи имат домейн $\{0, 1, 2, 3\}$
  - > X_i за да бъде консистентна по отношение на ограничението $X < Y < Z$, трябва да елиминираме 2 и 3 от домейна на X_i
  - > Понеже ограничението не може да бъде удовлетворено когато X е 2 или 3

Консистентни пътища

- » КР допринася за редуциране на областите на променливите
  - > За някои проблеми консистентността на ребрата не е достатъчна за решение
- » Напр., оцветяване картата на Австралия, но с два допустими цвята **red** и **blue**.
  - > Използвайки консистентността на ребрата не можем да изведем нищо, понеже всяка променлива е КР – всяко ребро може да бъде **red** с **blue** на другия край (или обратно)
  - > Така на този проблем няма решение
    - + Понеже всичките Western Australia, Northern Territory и South Australia имат допирни точки, т.е. нуждаем се най-малко от три цвята

Консистентни пътища

- » Консистентността на ребрата ограничава домейните (унарни ограничения), използвайки ребрата (бинарни ограничения)
- » За да можем да продължим при проблеми подобни на оцветяването на карта, се нуждаем от **по-строга дефиниция за консистентност**
- » Консистентност на път (КП)
  - > Ограничава бинарните ограничения, използвайки неявни ограничения

Консистентни пътища

- » (X_i, X_j) е КП по отношение на трета променлива X_m , ако за всяко присвояване $(X_i = a, X_j = b)$, консистентно с ограниченията върху (X_i, X_j) , съществува присвояване на X_m , което удовлетворява ограниченията върху (X_i, X_m) и (X_m, X_j)
  - > Нарича се КП, понеже можем да мислим, като разглеждане на път от X_i към X_j през X_m

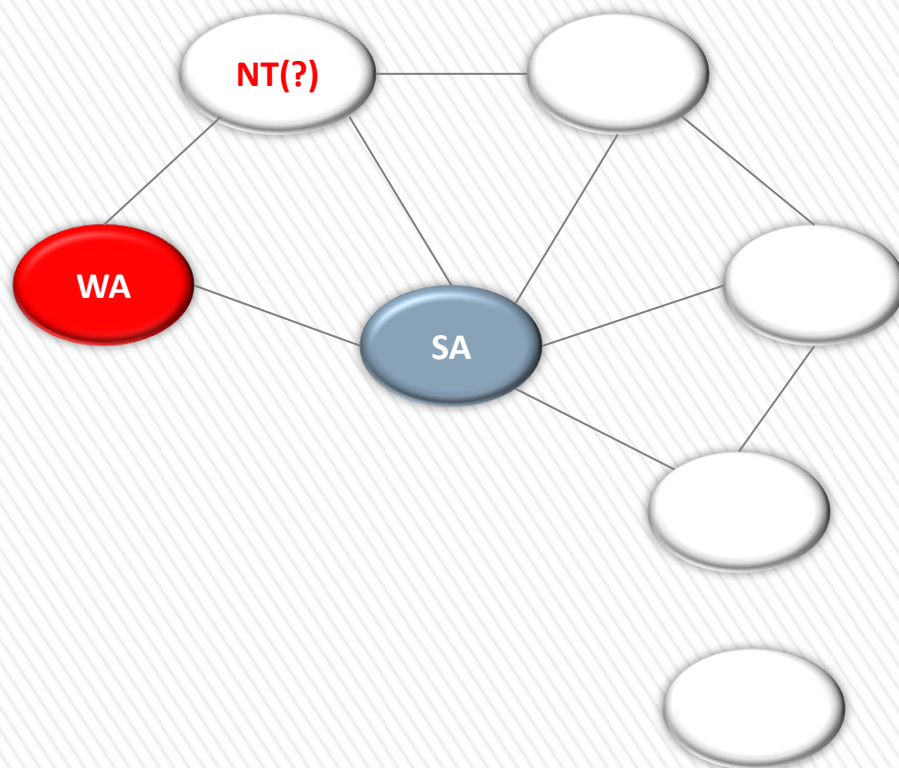

Пример: Австралия в два цвята

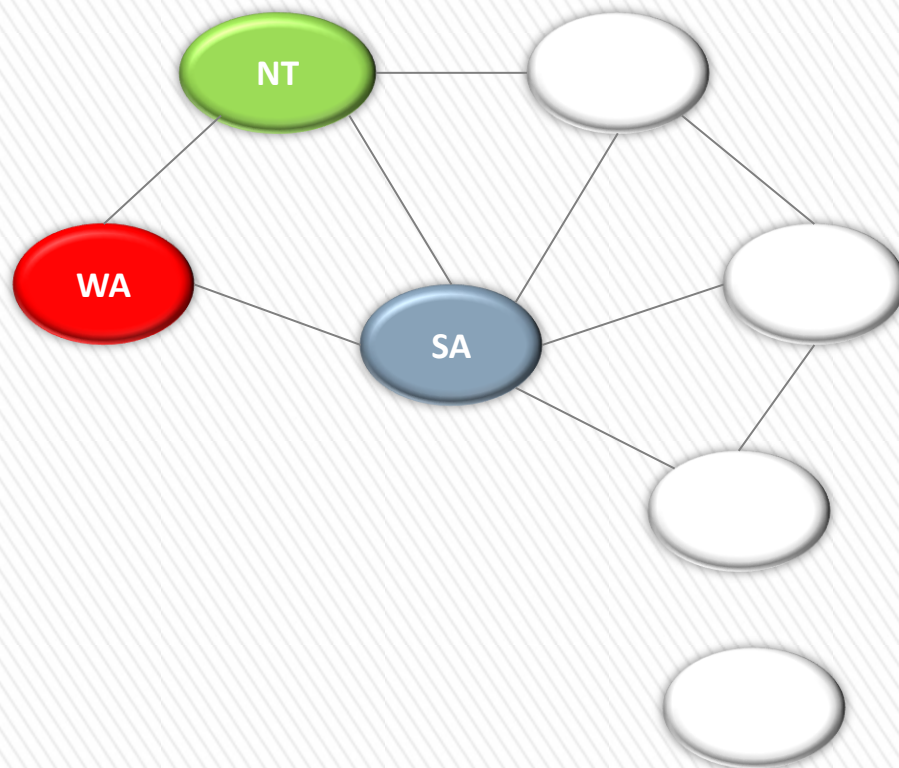
- » Ще направим множеството $\{WA, SA\}$ КП по отношение на NT
- » Започваме с изброяване на консистентните присвоявания за множеството
  - > В случая са само две: $\{WA = \text{red}, SA = \text{blue}\}$ и $\{WA = \text{blue}, SA = \text{red}\}$
  - > При тях NT не може да бъде нито **red** нито **blue**
    - + Понеже ще бъде в конфликт с някой от двете - WA или SA
- » Понеже няма валиден избор за NT, елиминираме двете присвоявания за $\{WA, SA\}$
  - > Следователно няма решение за проблема
- » Прилагане на консистентност на път
  - > PC-2 алгоритъм (подобен на AC-3)

Австралия с два цвята

Австралия с два цвята

К-консистентност

- » С концепцията за k -консистентност могат да се дефинират по-строги форми
- » Един CSP е k -консистентен, когато за всяко множество от $k-1$ променливи и за всяко консистентно присвояване на тези променливи, винаги може да се направи консистентно присвояване за k -та променлива
  - > 1-консистентност: като се има предвид празно множество, можем да направим всеки набор от една променлива консистентен
    - + Това е, което ние нарекохме консистентност на възел
  - > 2-консистентност: същата като консистентност на ребро
    - + За двоично ограничени мрежи
  - > 3-консистентност: същата като консистентност на път
- » Един CSP е строго k -консистентен, когато е k -консистентен, също $(k-1)$ -консистентен, също $(k-2)$ -консистентен, ...

К-консистентност

- » Един CSP е **строго k-консистентен**, когато е k-консистентен, също (k-1)-консистентен, също (k-2)-консистентен, ...
- » Да предположим, че имаме CSP с n възли и е строго n-консистентен, т.е. строго k-консистентен за $k = n$
- » Можем да решим проблема по следния начин:
  - > Първо, избираме последователна стойност за X_1
  - > Гарантирано е, че ще можем да изберем стойност за X_2 , защото графът е 2-консистентен, за X_3 , защото е 3-консистентен и т. н.

Оценка

- » За всяка променлива X_i трябва само да търсим в d стойности в домейна, за да се намери стойност, съответстваща на $X_1, \dots, X_{i-1}$
- » Гарантирано ще намерим решение във време $O(n^2d)$
- » Разбира се, няма безплатен обяд:
  - > Всеки алгоритъм за установяване n -консистентност отнема време експоненциално на n в най-лошия случай
  - > По-лошото е, че n -консистентността също изисква пространство, което е експоненциално на n
  - > Проблемът с паметта е дори по-тежък от времето

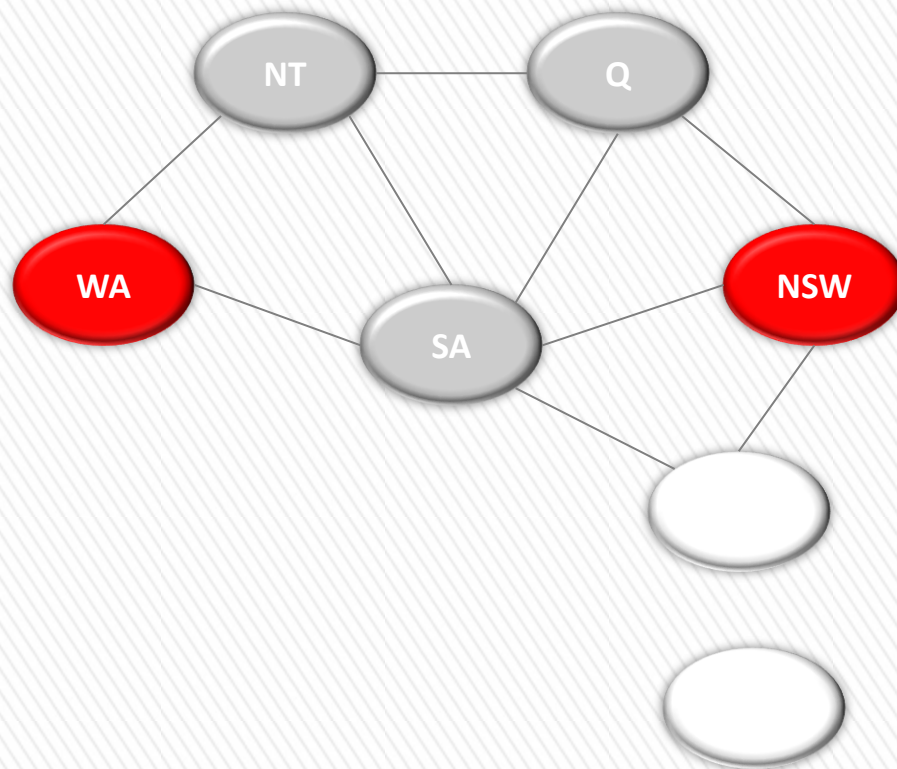

Глобални ограничения

- » Обхващат произволен брой променливи
- » Появяват се често в реални проблеми
- » Могат да бъдат обработвани със специални алгоритми
- » Напр., Alldiff ограничението:
  - > Една проста форма за проверка на консистентност функционира както следва: когато в ограничението са включени m променливи, които имат общо n различни стойности и $m > n$
    - + Отстраняваме от ограничението първо променлива, домейнът на която има само една стойност и изтриваме тази стойност от домейните на останалите променливи
    - + Повтаряме докато останат променливи с по една стойност
    - + Ако се появят празни домейни или домейни с повече стойности е разпозната неконсистентност

Пример

- Разпознаване на неконсистентност за присвояването {WA=red, NSW=red}
- Променливите SA, NT, Q са свързани посредством Alldiff ограничението
- AC-3 редуцира домейните на всяка променлива на {green, blue}, т.е. 3 променливи с две стойности

Пример: судоку

81 променливи

27 ограничения

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			3		2		6		
B	9			3		5			1
C			1	8		6	4		
D			8	1		2	9		
E	7								8
F			6	7		8	2		
G			2	6		9	5		
H	8			2		3			9
I			5		1		3		

Alldiff(A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9)

Alldiff(B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9)

...

Alldiff(A1, B1, C1, D1, E1, F1, G1, H1, I1)

Alldiff(A2, B2, C2, D2, E2, F2, G2, H2, I2)

...

Alldiff(A1, A2, A3, B1, B2, B3, C1, C2, C3)

Alldiff(A4, A5, A6, B4, B5, B6, C4, C5, C6)

...

Програмите за решаване на „судоку“ използват по-малко от 0.1 секунди за решаване на най-тежките задачи.

Пример: судоку

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			3		2		6		
B	9			3		5			1
C			1	8		6	4		
D			8	1		2	9		
E	7								8
F			6	7		8	2		
G			2	6		9	5		
H	8			2		3			9
I			5		1		3		

- Нека да видим колко далеч може да ни доведе консистентността на ребрата
- Да приемем, че ограниченията Alldiff представени като двоични ограничения (като $A1 \neq A2$), така че да можем да приложим директно алгоритъма AC-3

Пример: судоку

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			3		2		6		
B	9			3		5			1
C			1	8		6	4		
D			8	1		2	9		
E	7					?			8
F			6	7		8	2		
G			2	6		9	5		
H	8			2		3			9
I			5		1		3		

Нека разгледаме променливата E6 - празния квадрат между 2 и 8 в средния квадрат:

- От ограниченията за ребро в квадрата можем да премахнем 1, 2, 7 и 8 от домейна на E6
- От ограниченията за ребро в колоната можем да елиминираме 5, 6, 2, 8, 9 и 3
- Това оставя E6 с домейн {4} - с други думи, ние знаем отговора за E6

Пример: судоку

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			3		2		6		
B	9			3		5			1
C			1	8		6	4		
D			8	1		2	9		
E	7					4			8
F			6	7		8	2		
G			2	6		9	5		
H	8			2		3			9
I			5		1	?	3		

Нека разгледаме променливата I6 - празния квадрат между 1, 3 и 3:

- От ограничения за ребро в колоната можем да премахнем 5, 6, 2, 4, 8, 9 и 3
- Елиминираме 1 по консистентността на дъгата с I5 и оставаме само стойността 7 в областта на I6

Пример: судоку

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A			3		2	1	6		
B	9			3		5			1
C			1	8		6	4		
D			8	1		2	9		
E	7					4			8
F			6	7		8	2		
G			2	6		9	5		
H	8			2		3			9
I			5		1	7	3		

- Сега имаме 8 известни стойности в колона 6, така че поради консистентността на реброто можем да заключим, че A6 трябва да бъде 1

Пример: судоку

Решение:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	4	8	3	9	2	1	6	5	7
B	9	6	7	3	4	5	8	2	1
C	2	5	1	8	7	6	4	9	3
D	5	4	8	1	3	2	9	7	6
E	7	2	9	5	6	4	1	3	8
F	1	3	6	7	9	8	2	4	5
G	3	7	2	6	8	9	5	1	4
H	8	1	4	2	5	3	7	6	9
I	6	9	5	4	1	7	3	8	2

Изводът продължава по този начин и в крайна сметка AC-3 може да реши целия пъзел - всички променливи имат домейни, сведени до една стойност

Изводи и търсене

- » Проблемите със sudoku могат да бъдат решени чрез извод за ограничения
- » Много други CSPs не могат да се решават само с извод – необходимо е търсене на решения
- » Алгоритми за търсене:
  - > Търсене с възврат – върху частични присвоявания
  - > Локално търсене – върху пълни присвоявания

Търсене с възврат за CSP

- » Търсенето с възврат работи с частични присвоявания, като можем да използваме стандартно лимитирано търсене в дълбочина, където:
  - > **Състояние**: частично присвояване
  - > **Оператор**: добавяне на `var = value` към присвояване
- » Стойностите се избират за една отделна променлива
  - > Възврат, когато на променливата не могат да се присвоят допустими стойности

Оценка

- » За един CSP с n променливи и размер на домейна d разпознаваме нещо ужасно:
  - > Разклоняващият фактор на най-горното ниво е nd
  - > На следващото ниво е $(n-1)d$ и т.н.
  - > Или получаваме дърво с $n!d^n$ листа – въпреки че има само d^n възможни пълни присвоявания
- » Нашето смислено, но наивно формулиране на проблема е игнорира съществено свойство, което притежават всички CSPs: **КОМУТАТИВНОСТ**
  - > Един проблем е комутативен ако последователността от прилагане на предварително зададено множество от действия няма влияние върху резултата

Една променлива за всеки възел

» Това е случаят за CSPs

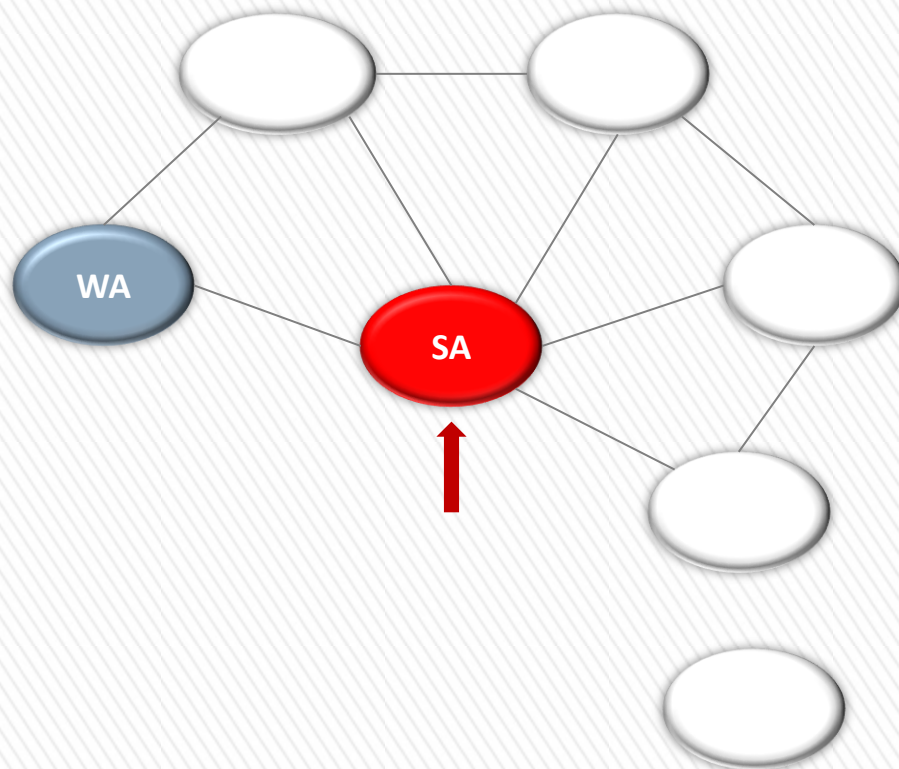
> При присвояване на стойности на променливи получаваме едни и същи частични присвоявания, независимо от последователността

» За това разглеждаме само една единствена променлива във всеки възел на дървото

> С това ограничение броят на листата е d^n

Една променлива за всеки възел

В корена на дървото изборът е само между {SA=red, SA=green, SA= blue}, а не между {SA=red, WA=blue}

BACKTRACKING-SEARCH

```
function BACKTRACKING-SEARCH(csp) returns решение или failure  
return BACKTRACK({ }, csp)
```

```
function BACKTRACK(assignment, csp) returns решение или failure  
  if assignment is complete then return assignment  
  var  $\leftarrow$  SELECT-UNASSIGNED-VARIABLE(csp)  
  for each value in ORDER-DOMAIN-VALUES(var, assignment, csp) do  
    if value is consistent with assignment then  
      add {var = value} to assignment  
      inferences  $\leftarrow$  INFERENCE(csp, var, value)  
      if inferences  $\neq$  failure then  
        add inferences to assignment  
        result  $\leftarrow$  BACKTRACK(assignment, csp)  
        if result  $\neq$  failure then return result  
      remove {var = value} and inferences from assignment  
  return failure
```


Коментар

- » Алгоритъмът се моделира на базата на рекурсивното търсене в дълбочина
  - > Връщане назад избира стойности за една променлива и се връща назад, когато дадена променлива няма легални стойности, които да се зададат
  - > Той многократно избира една неприсвоена променлива и опитва всички стойности в областта на тази променлива да намери решение
  - > Ако се открие несъответствие, тогава BACKTRACK връща грешка, причинявайки предишното повикване да опита друга стойност
    - + Ако изборът на стойност води до неуспех (забелязан от INFERENCE или от BACKTRACK), тогава стойностите (включително тези, направени от INFERENCE) се премахват от текущото присвояване и се изпробва нова стойност

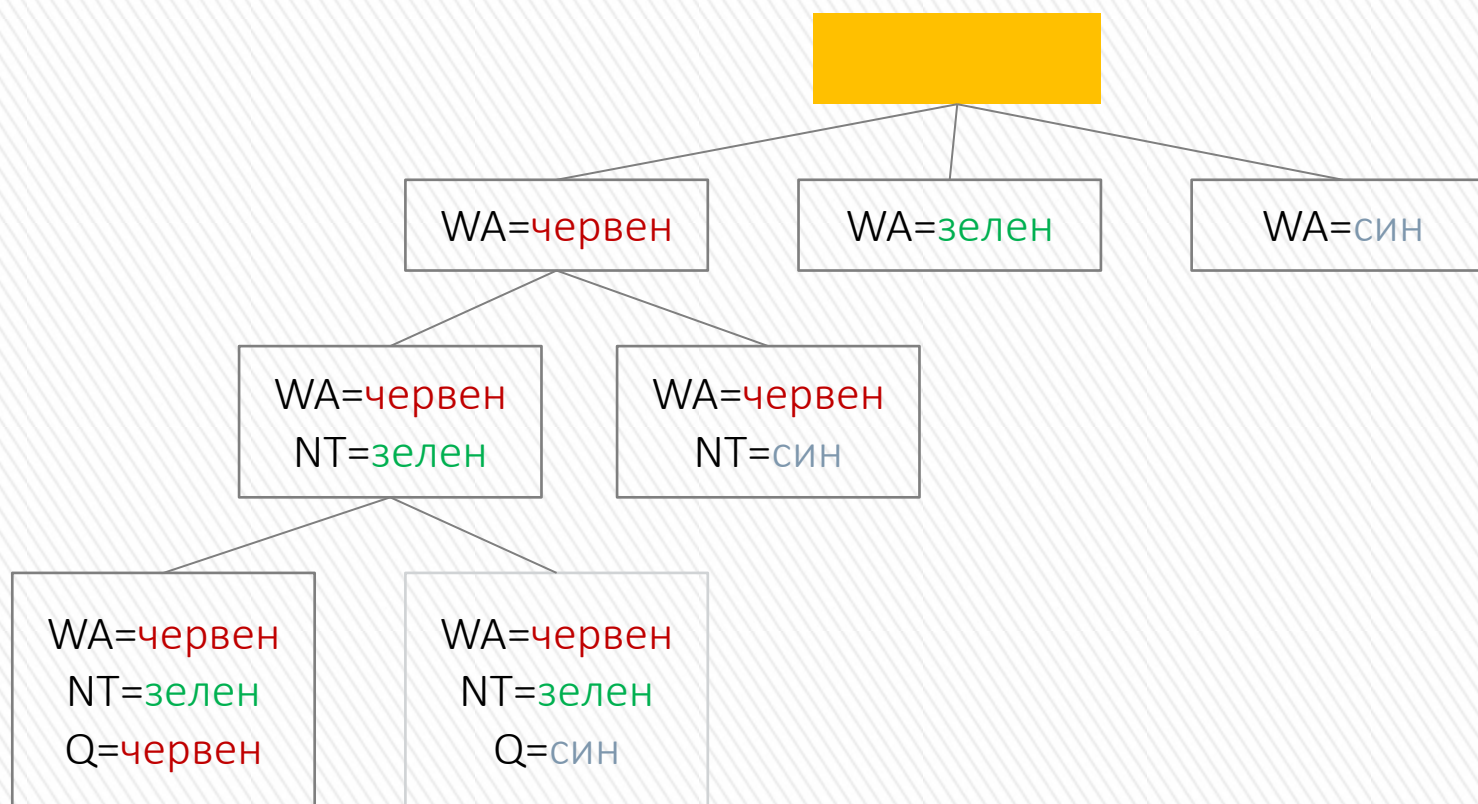

Коментар

- » Можем да приложим евристики с общо предназначение (не зависими от приложната област):
  - > SELECT-UNASSIGNED-VARIABLE – коя променлива първо ще получи стойност
  - > ORDER-DOMAIN-VALUES – ред, в който се пробват стойностите
  - > INFERENCE – какъв извод ще бъде пробван на всяка стъпка в процеса на търсене (опционно представяне на консистентност на ребро, път или k-консистентност)

Оцветяване на картата на Австралия

Коментар

- » При обикновеното търсене използваме евристика, която извличаме от знанията за проблемната област
- » За CSPs се оказва, че можем да търсим ефективно решения без такива специфични за областта знания
- » Вместо това можем да снабдим недефинираните в алгоритъма функции с известна интелигентност за да отговорим на следните въпроси:
  - > Коя променлива трябва да се присвоява като следваща (Select-Unassigned-Variable) и в каква последователност ще се изпробват стойностите (Order-Domain-Values)?
  - > Какъв извод може да се прави след всяка стъпка (Inference)?
  - > Когато търсенето се натъкне на присвояване, което нарушава ограничение, може ли да се избегне повтаряне на грешката?

Последователност променливи

- » Най-простата стратегия за Select-Unassigned-Variable е да избира следващата неприсвоена променлива в последователност $\{X_1, X_2, \dots\}$
  - > Рядко ефективно търсене
- » **MRV (Minimum Remaining Values) евристика**
  - > Избор на променлива с най-малко допустими стойности
- » **Degree евристика**
  - > Редуцира разклоняващия фактор на бъдещите избори, като избира променливата, която се съдържа в най-много ограничения върху останалите неприсвоени променливи

MRV евристика

- Ако имаме показаното присвояване, смислено е да следващото присвояване да бъде за SA (SA = син) вместо за Q, понеже има само една допустима стойност за SA
- След като сме присвоили стойност за SA, присвояванията за Q, NSW, V са принудително твърдо фиксирани

MRV евристика

- » Обикновено работи по-добре в сравнение с чисто случайния избор или статично зададена последователност
- » В определени случаи тази евристика не помага за търсене на решение
  - > Напр., не помага за решаване коя област от Австралия да изберем като първа за оцветяване, понеже за всички области първоначално съществуват 3 цвята
  - > В такива случаи можем да използваме degree евристиката

Degree евристика

- Степента на SA = 5 е най-високата
- Останалите променливи имат степени 2 или 3
- Степента на T е 0

Ограничения (9):

$C = \{ SA \neq WA, SA \neq NT, SA \neq Q, SA \neq NSW, SA \neq V, WA \neq NT, NT \neq Q, Q \neq NSW, NSW \neq V \}$

Последователност стойности

- » След като е избрана една променлива, алгоритъмът трябва да определи последователността, в която се разглеждат нейните стойности
- » **Least-Constraining-Value**
  - > Предпочита стойността, която изключва най-малкото избори за съседните променливи в графа на ограничения

ICV евристика

- Ако имаме показаното присвояване и следващият ни избор е за Q
- Q = син е лош избор, понеже елиминира последната допустима стойност за съседа SA
- Евристиката предпочита Q = червен

Бележки

- » Когато искаме да намерим всичките решения на един CSP, а не само първото възможно, тогава последователността не играе никаква роля
  - > Понеже трябва да се изпробват всичките стойности
  - > Същото се отнася за случая, когато няма решение
- » Защо изборът на променливи се прави преди този на стойности?
  - > За широк спектър от CSPs изборът първо на променлива с минимален брой на оставащи стойности, помага за по-ранно съкращаване на по-големи части от дървото на търсене
  - > Когато търсим едно решение е смислено да търсим първо най-вероятните стойности

Свързване на търсене с извод

- » До сега показахме как AC-3 и другите алгоритми могат да включат редуциране на домейните, преди да започне търсенето
- » Изводът може да бъде още по-производителен в процеса на търсене
  - > Винаги когато изберем стойност за една променлива, имаме напълно нова възможност да включим редуциране на домейните на съседни променливи

Предварителна проверка

- » **Forward checking** - една от най-простите форми за извод
  - > Винаги когато една променлива X е присвоена, стартира се проверка на КР за нея
  - > Т.е., за всяка неприсвоена променлива Y , която е свързана с ограничения с X , се изтрива всяка стойност от домейна на Y , която е неконсистентна с избраната за X стойност
    - + Ако в предишна стъпка е реализирана КР, няма смисъл от тази стъпка
- » За много проблеми търсенето е по-ефективно, когато MRV евристиката се комбинира с forward checking

Пример

Изпълнение на търсене с възврат с forward checking за Австралия-CSP

	WA	NT	Q	NSW	V	SA	T
Начални домейни	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●
След WA = червен	●	● ●	● ● ●	● ● ●	● ● ●	● ●	● ● ●
След Q = зелен	●	●	●	● ●	● ● ●	●	● ● ●
След V = син	●	●	●	●	●		● ● ●

Пример

- Forward checking разпознава, че за частичното присвояване проблемът не е консистентен
- Алгоритъмът предприема възврат

	WA	NT	Q	NSW	V	SA	T
Начални домейни	 	 	 	 	 	 	
WA = червен		 	 	 	 	 	
Q = зелен				 	 		
V = син						 	

Локално търсене за CSP

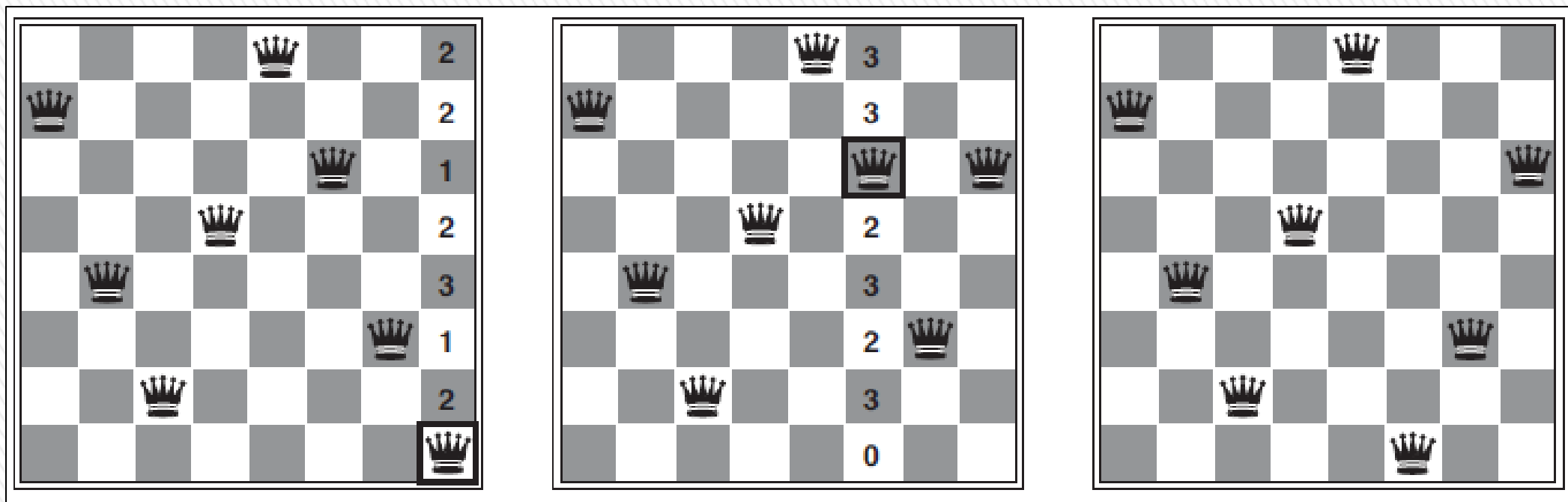
- » Алгоритмите за локално търсене се оказват много ефективни за решение на много CSPs
  - > Използват пълна формулировка на състоянията
  - > Начално състояние: присвоява стойност на всяка променлива
  - > Търсене: променя стойността на една променлива
- » Обикновено началните конфигурации нарушават много ограничения – ядрото на локалното търсене се състои в това да елиминира нарушените ограничения
- » **Min-Conflicts евристика**
  - > При избор на нова стойност за една променлива се избира тази, която причинява най-малко конфликти с останалите променливи

Min-Conflicts

```
function MIN-CONFLICTS(csp, max-steps) returns a solution or failure
  inputs: csp, a constraint satisfaction problem
  max-steps, the number of steps allowed before giving up
  current  $\leftarrow$  an initial complete assignment for csp
  for i = 1 to max-steps do
    if current is a solution for csp then return current
    var  $\leftarrow$  a randomly chosen conflicted variable from csp.VARIABLES
    value  $\leftarrow$  the value v for var that minimizes CONFLICTS(var, v, current, csp)
    set var = value in current
  return failure
```

Пример: 8 царици

Коментар

- » Min-Conflicts – за много CSPs изненадващо ефективен
- » Ефективността му е почти независима от размера на проблема
  - > Напр., за примера в милиони царици намира решение средно в 50 стъпки
- » През 90-те години интензивни изследвания на локалното търсене
- » Min-Conflicts функционира също за тежки проблеми
  - > Използван за планиране на наблюденията на телескопът Хъбъл (Hubble)
    - + За 1 седмица наблюдения с предишни методи необходими 3 седмици за планиране
    - + С Min-Conflicts времето за планиране е редуцирано на 10 минути

Регистрация

`https://tinyurl.com/251ajeec`

Благодаря за вниманието!